

ประโยค ป.ธ. ๔
แปล มคธเป็นไทย
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๕

๑. อินทริยสารสี่ลยหิ น ปุเนวํ กริสสามิติ จิตตาทิฏฺฐจํานวเสเนว
 สุขุฉนโต สัวรสุทธีติ อฏฺฐกถาจริเยหิ วุตตํ ฯ น ปุเนวนฺติ เอตฺถ เอวนฺติ
 สัวรเกทํ สนฺชยาหาติ ตมฺภีกาจริเยหิ วุตตํ ฯ ตสฺมา อณฺเณนาปี สัวรํ
 ภินฺทิตฺวา ปุณ สัวโร สมฺปาเทตฺพุโป ฯ อปีจ อินทริยสารปริปุรเกน
 ภิกฺขุณา กรณฺทกเลนวาสีนา จิตฺตคฺคตฺตเถเรน วิย ภวิตฺพุพํ ฯ

กรณฺทกเลเณ กิร สตฺตณฺนํ พุทฺธานํ อภินิภฺขมนจิตฺตกมฺมํ มโนรมํ
 อโหสิ ฯ เถเรน ตตฺถ อติเรกสฺสจิวฺสฺสานิ วสนฺเตน ยุกมตฺตทสฺสีตาย จกฺขุ
 อุมฺมิเลตฺวา เลณํ โอลอิกิตฺพุพฺพํ นาโหสิ ตสฺมา ตตฺถ จิตฺตกมฺมสฺส
 อตฺถิถาวมฺปิ น ชานาติ ฯ นนฺ อุลฺโลกา ปจฺมํ โอลาเรตฺพุพฺพนฺติ
 เสนาสนสฺสเชนวตฺตํ วุตตํ กิณฺนุ เถโร เสนาสนํ น สฺสเเชตฺติติ ฯ อาม น
 สฺสเเชติ อนฺตเววสฺสิกาทโย เอวมสฺส เสนาสนํ สฺสเชนฺติ ฯ อเถกทิวสํ สมฺพหฺลลา
 ภิกฺขุ เสนาสนจาริกํ อาหิณฺชนฺตา จิตฺตกมฺมํ ทิสฺวา อติมโนรมํ ภนฺเต
 จิตฺตกมฺมนฺติ อาหํสุ ฯ สฺส อาวุโส เอตฺตํ กาลํ อิทาหํ วสนฺโต น ชานี
 อชฺชทานิ จกฺขุมนฺเต นิสฺสาย ชานามิติ อาห ฯ เลณทฺวาเร จสฺส
 มหานาครุกฺโขปิ อตฺถิ ฯ สฺสปี เถเรน อุทฺธํ น โอลอิกิตฺพุพฺพว โท เถโร
 กิร อนุสัวจฺจริ ภูมียํ เกสรนฺิปาตํ ทิสฺวาวสฺส ปุปฺพิตภาวํ ชานาติ ฯ

๒. ราชา เถรสฺส กุณฺสมฺปตฺตี สุตฺวา วนฺทิตฺกามา ติกฺขตฺตํ
 เปเสตฺวา อนาคจฺจนฺเต เถเร ยาว เถโร นาคจฺจติ ตาว ทารกา ถลฺลํ มา
 ลภีสุติ มหาคาม ตฺรณฺปฺตฺตานํ อิตฺถินํ ถนปฺภิกาย ถเน พนฺชปาตฺวา
 ราชมุทฺทิกาย ถลฺลปาเลสิ ฯ เถโร ทารกานํ อนุกมฺปาย มหาคามํ คโต ฯ

ตัม สุตฺวา ราชธา เถโร อนฺเตปฺรู อภิหฺราเปตฺวา วนฺทิตฺวา โภเชตฺวา
 อชฺช ฆนฺเต โอกาโส นตฺถิ เสฺว สีสฺตานิ คณฺหิสฺสามิตฺติ ปตฺตัม คเหตฺวา
 โถกัม อนฺุคฺนตฺวา เทวียา สทฺธิ วนฺทิตฺวา นีวตฺติ ฯ ปฺนทิวเสปี ราชธา ตเถว
 ทานัม ทตฺวา เสฺว สีสฺตานิ คณฺหิสฺสามิตฺติ วตฺวา เอเตนฺุปาเยน สตฺตทาหํ
 วิตฺตินาเมสิ ฯ เถโร ปน รยฺโฆ จ เทวียา จ วนฺทนฺกाले สตฺตกากรมตฺตัม
 คณฺหาติ อิตฺถิ ปฺริโสติ ปน วิเวกัม น กโรติ ตสฺมา เตสํ วนฺทนฺกाले
 สฺวึ โหตุ มหाराชาติ เอกสทิสํ กตฺวา อโวจ ฯ โสมหาคามาเม สตฺตทาหํ
 วสิตฺวา เถรสฺส อึชฺ วาโส ทฺกฺโขติ รยฺญา วิสฺสชฺชิตฺโต อตฺตโน เลณฺ
 คนฺตฺวา รตฺติภาเค จงฺกมํ อภิรุหิ ฯ นาครุกฺเข อชิวตฺถา เทวตา อโห
 สฺปฺริสฺสทฺทฺสึโล วตายํ อโยโยติ ทณฺททึปิกัม คเหตฺวา อญฺจาสิ ฯ เถโร
 กมฺมญฺจานมนฺสิกาเรเนว จงฺกมนฺโต มชฺฌิมยามสมนฺนตฺเร สกฺลปฺพพตฺตัม
 อุนฺนาทยนฺโต อรหตฺตัม ปาปฺณิ ฯ

อาชีวปาริสฺสทฺธิสึลนฺตุ สมฺมาชีวินิ วิสฺสุชฺฌติ ฯ เตน วุตฺตัม
 มหาสตีปฺญฺจานสฺสุตฺเต กตฺโม จ ภิกฺขเว สมฺมาอาชีโว อึชฺ ภิกฺขเว
 อริยสาวโก มิจฺฉาอาชีโว ปหาย สมฺมาอาชีเวน ชีวิกัม กปฺเปติ อยัม วุจฺจติ
 ภิกฺขเว สมฺมาอาชีโวติ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๔

แปล มคธเป็นไทย

๑. กิเลสคือการสำรวมอินทรีย์ พระอรรถกถาจารย์ทั้งหลาย เรียกว่า **ถาวรสุทธิ** เพราะหมกจดได้ด้วยอำนาจตั้งจิตมั่นอย่างเดียวกันว่า เราจักไม่ทำอย่างนี้ อีก ๆ พวกพระภิกษุอาจารย์แห่งอรรถกถานั้นกล่าวว่า พระอรรถกถาจารย์กล่าวว่า เอวံ ดังนี้ ในคำว่า น ปุณฺณวํ หมายถึงความทำลายการสำรวม ฯ เพราะฉะนั้น แม้ภิกษุอื่นทำลายการสำรวมแล้ว ก็ควรให้การสำรวมถึงพร้อมใหม่ ฯ อีกประการหนึ่ง ภิกษุผู้บริบูรณ์ด้วยการสำรวมอินทรีย์ควรจะเป็นเหมือนท่านพระจิตตคุตตะเถระ ซึ่งมีปกติอยู่ที่ถ้ำภรรณทกะ ฯ

ตามที่ได้เล่ากันมา ที่ถ้ำภรรณทกะ ได้มีจิตรกรรมตอนเสด็จออกบวชของพระพุทธเจ้า ๗ พระองค์น่าเรใจ (ยิ่งนัก) ฯ พระเถระอยู่ในถ้ำนั้นเกิน ๖๐ พรรษา ยังไม่เคยลืมตาขึ้นดูถ้ำเลย เพราะความที่ท่านแลดูชั่วแอก (เท่านั้น) เพราะฉะนั้น ท่านจึงไม่รู้แม้ว่าจิตรกรรมมีอยู่ในถ้ำนั้น ฯ มีคำถามสอดเข้ามาว่า ชรรมเนียมการทำความสะอาดเสนาสนะ พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสไว้ว่า ภิกษุต้องกวาดหยากไย่ลงจากเพดานก่อน ดังนี้ มิใช่หรือ พระเถระไม่ทำความสะอาดเสนาสนะดอกหรือ ฯ มีคำแก้ว่า ถูกต้อง พระเถระไม่ได้ทำความสะอาดเอง พวกนิสิตมีอันเตวาสิกเป็นต้นนั้นเที่ยว ทำความสะอาดเสนาสนะของท่าน ฯ อยู่มาวันหนึ่ง ภิกษุมากรูปเที่ยวจาริกไปตามเสนาสนะ เห็นจิตรกรรม จึงกล่าวว่า ท่านขอรับ จิตรกรรมน่าเรใจยิ่งนัก ฯ พระเถระนั้น ตอบว่า พวกคุณ ๆ ฉนั้นอยู่ในที่นี้มา ตลอดกาลเพียงนี้ ยังไม่รู้เลย อาศัยพวกคุณมีตา จึงรู้ในวันนี้และเดี๋ยวนี้ ฯ ก็ที่ประตูถ้ำของพระเถระนั้น มีแม่ต้นกาคะทิงใหญ่อยู่ ฯ ถึงต้นกาคะทิงนั้น พระเถระก็ไม่เคยแหงนแลดูเลย ฯ ได้ยินว่า ทุก ๆ ปีไป พระเถระเห็นเกษรร่วงลงบนแผ่นดินเที่ยว จึงรู้ว่า ต้นกาคะทิงนั้นบานแล้ว ฯ

๒. พระราชาทรงสดับคุณสมบัติของพระเถระ มีพระราชประสงค์จะทรงไหว้ จึงทรงส่ง (พระราชสาส์น) ไปถึง ๓ ครั้ง เมื่อพระเถระไม่มา จึงรับสั่งให้ผู้กัณฑ์ของหญิงทั้งหลายผู้มีลูกอ่อน ในมหาคามด้วยฝ้ารัดกันแล้ว ให้ประทับตราด้วยพระราชลัญจกรว่า พระเถระยังไม่มาตราบิด ทารกทั้งหลายอย่าได้นำนม ตราบนั้น ๆ พระเถระไปสู่มหาคามเพื่ออนุเคราะห์ทารกทั้งหลาย ๆ พระราชาทรงสดับข่าวนั้นแล้ว ให้นำพระเถระมายังภายในบุรี ทรงไหว้ให้ฉันแล้ว ตรัสว่า ท่านเจ้าข้า วันนี้ไม่มีโอกาส พรุ่งนี้ ข้าพเจ้าจึงจักรับศีล ดังนี้แล้ว ทรงรับบาตร เสด็จตามไปส่งได้หน่อยหนึ่ง ทรงไหว้พร้อมกับพระราชเทวีแล้วเสด็จกลับ ๆ แม้ในวันรุ่งขึ้น พระราชาก็ทรงถวายทานอย่างนั้นเหมือนกัน ตรัสว่า พรุ่งนี้ ข้าพเจ้าจักรับศีล ดังนี้แล้ว ปล่อยเวลาให้ล่วงเลยไป ๑ สัปดาห์ ด้วยอุบายนั้น ๆ ฝ่ายพระเถระ ในเวลาที่พระราชาและพระราชเทวี ทรงไหว้ ถือเพียงอาการว่าเป็นสัตว์ แต่ไม่ทำการจำแนกว่า สตรี บุรุษ เพราะฉะนั้น ในเวลาที่พระราชาและพระราชเทวินั้น ทรงไหว้ จึงได้กล่าวเช่นเดียวกันว่า จงมีสุขเถิด มหาบพิตร ๆ พระเถระนั้น อยู่ในมหาคาม ๑ สัปดาห์ พระราชาทรงปลดปล่อยไป ด้วยทรงดำริว่า การที่พระเถระอยู่ในที่นี้ลำบาก ไปถ้ำของตนแล้ว ในตอนกลางคืนก็ขึ้นที่จงกรม ๆ เทพดาผู้สถิตอยู่ที่ต้นกาคะทิง คิดว่า โอ พระคุณเจ้ารูปนี้ มีศีลบริสุทธิ์ดีหนอ ดังนี้แล้ว ได้ยื่นถือคบไฟแล้ว ๆ พระเถระกำลังจงกรม ด้วยมนสิการถึงกัมมัฏฐานอยู่นั้นแล้ว ทำภูเขาทั้งสี่ให้สะเทือนสะท้าน บรรลุพระอรหัตในลำดับแห่งมัชฌิมยาม ๆ

ส่วนอาชีวะปาริสุทธศีล ย่อมหมดจด แก่ภิกษุผู้เลี้ยงชีพโดยชอบ ๆ เพราะเหตุนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า จึงตรัสไว้ในมหาสติปัฏฐานสูตรว่า ภิกษุทั้งหลาย ก็สัมมาอาชีวะเป็นไฉน ภิกษุทั้งหลาย อริยสาวกในธรรมวินัยนี้ ละมิจลาอาชีวะ เลี้ยงชีวิตด้วยสัมมาอาชีวะ ภิกษุทั้งหลาย นี้เรียกว่า สัมมาอาชีวะ ๆ